

תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הגבלות על הפעלת שדות תעופה וטיסות) (תיקון מס' 9), התשפ"א-2021

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם :

1. להתקין את תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הגבלות על הפעלת שדות תעופה וטיסות) (תיקון מס' 9), התשפ"א-2021 (להלן – התקנות) בנוסח שלהלן.
2. בהתאם לסעיף 4(ד)(3) לחוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"ף-2020 (להלן – החוק) ונוכח הדחיפות בהתקנת התקנות בשל פקיעתן ביום 31.1.2021 בחצות, לפרסם מידית את התקנות ברשומות. התקנות תיכנסנה לתוקפן עם פרסומן ברשומות.
3. להביא את התקנות לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת בליווי דברי הסבר והתשתית העובדתית שבבסיס ההצעה להתקין את התקנות, כאמור בסעיף 4 ו-4(ד)(3) לחוק.

להלן נוסח התקנות :

טיוטת תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הגבלות על הפעלת שדות תעופה וטיסות) (תיקון מס' 9), התשפ"א-2021

בתוקף סמכותה לפי סעיפים 4, 12 ו-23 עד 25 לחוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"ף-2020, מתקינה הממשלה תקנות אלה :

1. תיקון תקנה 41 . בתקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הגבלות על הפעלת שדות תעופה וטיסות), התש"ף-2020, בתקנה 41, במקום "כ"א בשבט התשפ"א (3 בפברואר 2021)" יבוא "ט"ז באדר התשפ"א (28 בפברואר 2021)".
2. הוראת שעה . בתקופה שמיום י"ט בשבט התשפ"א (1 בפברואר 2021) עד יום כ"ה בשבט התשפ"א (7 בפברואר 2021), יראו כאילו בתקנות העיקריות, אחרי פרק א' בא :

" פרק א' : איסור כניסה לישראל של כלי טיס זר

- א1. (א) לא ייכנס כלי טיס זר אל שטח ישראל, לישראל של כלי ומפעיל שדה תעופה לא יאשר נחיתתו בשדה טיס זר תעופה בישראל, למעט בנסיבות כאמור בסעיף 76(ב) לחוק הטיס.
- (ב) תקנת משנה (א) לא תחול על כלי טיס זר המופעל באחד מאלה :

(1) טיסת מטען; לעניין זה "טיסת מטען" – טיסה הנכנסת לישראל ויוצאת ממנה כטיסה להובלת מטען בלבד;

(2) טיסה לפינוי חירום רפואי;

(3) טיסת כיבוי אש;

(4) טיסה החוצה את המרחב האווירי של ישראל מבלי לנחות בה;

(5) טיסה הנדרשת לטובת הניהול התקין של יחסי החוץ של מדינת ישראל, לפי אישור המנהל הכללי של משרד החוץ;

(6) טיסה לצורך תחזוקה על-ידי בעל רישיון להפעלת מכון בדק לפי חוק הטיס, שאינה תחזוקת קו, ומנהל רשות התעופה האזרחית שוכנע כי מדובר בטיסה כאמור; לעניין זה "תחזוקת קו" – כהגדרתה בתקנות הטיס (מכוני בדק), התשע"ג – 2013;

(7) טיסה שמובילה ספורטאי מקצועי כהגדרתו בתקנות הגבלת הפעילות לצורך השתתפות בתחרות או מפעל בין-לאומי, ובלבד שבטיסה יהיו רק ספורטאים מקצועיים או מלוויהם הנדרשים לשם השתתפות בתחרות או במפעל בין-לאומי כאמור, ושהמנהל הכללי של משרד התרבות והספורט אישר כי היא טיסה כאמור."

תחילה 3. תחילתן של תקנות אלה ביום י"ט בשבט התשפ"א (1 בפברואר 2021).

בשבט התשפ"א
(____ בינואר 2021)

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

דברי הסבר של התקנות

1. העולם, וישראל כחלק ממנו, נמצא כעת בעיצומה של פנדמיה כתוצאה מהתפרצות והתפשטות הנגיף SARS-CoV-2 הגורם למחלה COVID-19 (להלן: "המחלה" או "הנגיף").
2. בימים אלה מדינת ישראל מצויה בגל תחלואה שלישי והחמור ביותר עד כה. מזה כשלושה שבועות ישראל נמצאת בעומס תחלואה של מעל ל-7,000 מקרים חדשים בממוצע ליום, זאת למרות הסגר המהודק לאורך תקופה זו. נכון ליום 28.1.2021, מקדם ההדבקה ירד אל מתחת ל-1 (0.92), אך מגמת הירידה נראית כי נבלמה.
3. עומס התחלואה על מערכת הבריאות עבר את השיאים שנקבעו בגל השני. נכון למועד האמור, בבתי החולים מאשפוזים 1,754 חולים, מתוכם נחשבים במצב קשה או קריטי, 322 חולים הם חולים מונשמים ועוד 32 מחוברים למכונת לב ריאה. חשוב לציין שהרבה ממחלקות הקורונה, הן מחלקות שהוסבו ממחלקות רגילות אחרות, מה שמשפיע על מתן טיפול במחלקות אחרות. במהלך הימים האחרונים מספר החולים הקשים החדשים שמתאשפוזים במחלקות הקורונה, עומד על כ-120 חולים חדשים ביום. וסך הפטירות עומד על בערך 55 נפטרים ביממה. מנהלי בתי החולים מדווחים על עומס רב בבתי החולים ועל שחיקה מואצת וגדולה של הצוותים הרפואיים אשר נותנים מענה לחולי קורונה מזה חודשים ארוכים.
4. בסוף חודש דצמבר החל מבצע חיסונים בישראל. במאמצים כבירים מדינת הצליחה לתת 4.3. מיליון מנות חיסון ל-2.8 מיליון אנשים, שהם כ-30% מאוכלוסיית ישראל. בקרב בני 60 ומעלה, חוסנו 1.2 מיליון, שהם כ-82% מקבוצת אוכלוסייה זו. כבר ניתנו 1.5 מיליון מנות שניות, ולמעלה מ-900,000 ישראלים זכאים לתעודת חיסון. למבצע חיסון בקנה מידה כזו אין אח ורע בעולם, גם לא בקרב המדינות המפותחות ביותר. חיסון רוב האוכלוסייה היא האסטרטגיה הנבחרת ליציאה מהמגפה. עם זאת, הישגים אלה עדיין אינם מאפשרים ויתור על ההגבלות המשמעותיות המוטלות במסגרת התקנות. "חסינות עדר" של אוכלוסיית ישראל עדיין איננה ברת השגה מאחר ונכון לעכשיו לא ניתן לחסן ילדים מתחת לגיל 16, המהווים כ-30% מהאוכלוסייה. לכן, לעמדת גורמי המקצוע במשרד הבריאות יידרשו שיעורי כיסוי של קבוצות הסיכון בלמעלה מ-90% על מנת להימנע מגל תחלואה חמור לאחר שחרור המגבלות.
5. בנוסף, בעת הזו עולה וצף איום נוסף על מצב התחלואה אשר נובע מהופעה של נגיפים המכילים שינויים גנטיים. הנגיף, בדומה לנגיפים אחרים, עובר מוטציות במבנה החומר הגנטי שלו ובדרך זו נוצרים וריאנטים שחלקם עלולים להיות בעלי משמעות קלינית ואפידמיולוגית. כעת ידועות בעולם שלוש מוטציות בעלות משמעות קלינית ואפידמיולוגית חשובה. שלושת אלה יוצרות שינויים בחלבון הדורבן, שהוא אתר הקישור של הנגיף לתאי האדם, אך גם יעד חשוב של מערכת החיסון והאתר אליו רוב החיסונים הקיימים כיום מכוונים. שינויים בחלבון זה עלולים להשפיע על מהירות התפשטות של הנגיף, אלימות הנגיף (היכולת של הנגיף לגרום למחלה קשה), הכרת הנגיף על ידי מערכת החיסון ועל יעילות החיסונים הקיימים בקרב מחלימים. משמעות הדבר שייתכנו ווריאנטים שיגרמו להדבקה חוזרת של אנשים שכבר החלימו מחנגיף מאחר והנוגדנים שנוצרו לזן המקורי לא ישפיעו על הזן המוטנטי.

6. עד עתה התממש במדינה התרחיש של ייבוא זון מדבק יותר - עד אמצע דצמבר לא היתה עדות לווריאנט האנגלי במדינה, אולם זון זה התגלה לראשונה בישראל באמצע דצמבר ותוך פחות מחודש התפשט במהירות בארץ. עפ"י בדיקות מדגמיות של דגימות מכלל הארץ ההנחה היא שזון זה מהווה היום כ-40% מהמקרים המאומתים החדשים וככל הנראה תורם לגל התחלואה החריף הפוקד כעת את ישראל. תופעה נוספת ומדאיגה הקיימת של הוריאנט האנגלי היא שיעור גבוה של נשים הרות במצב קשה וקריטי.
7. בדרום אפריקה וריאנט אחר הפך במהרה להיות זון שליט. בשבועיים הראשונים של דצמבר 2020 וריאנט זה היווה כ-90% מהדיגומים. ההערכות הן שזון זה מדבק כמו הזון האנגלי, קרי כ-50% יותר. ויש חשד שווריאנט זה עלול להשפיע על יעילות החיסונים. זון זה התפשט אל מחוץ לדרום אפריקה, ומצוי כעת ביותר מ-16 מדינות. נכון לרגע זה התגלו בישראל 33 מקרים של הוריאנט הדרום אפריקאי, כולם מלבד שלושה עם היסטוריה של נסיעה לחו"ל או מגעים שלהם. לגבי שלושת האחרים ממשיכה להתנהל חקירה אודות מקור ההדבקה. חמישה מתוך החולים שזוהו הגיעו מאיחוד האמירויות - מדינה שלא היה ידוע שקיים בה הוריאנט הזה מאחר ולא מבוצעים בה ריצופים באופן שיטתי. בשלב זה נעשים מאמצים עילאיים לעצור את שרשראות ההדבקה ולמנוע הדבקה קהילתית בווריאנט הדרום אפריקאי, כפי שקרה עם הוריאנט האנגלי.
8. ווריאנט שלישי שמקורו בברזיל עלה לתודעה בשבועות האחרונים, עקב חשש שגם הוא יוכל לפגוע ביעילות החיסונים הניתנים בישראל. הוריאנט הברזילאי התגלה ביפן בקרב חוזרים מברזיל וככל הנראה קיים גם בפורטוגל עקב תעבורה אווירית נרחבת בין ברזיל לפורטוגל. המידע לגבי זון זה עדיין מועט, אך גם לגבי קיים חשש לאי-נטרול על-ידי נוגדנים הנוצרים בעקבות החיסון. ווריאנט זה טרם התגלה בארץ.
9. התופעה של הווריאנטים מעידה על סיכון לייבוא וריאנטים עם שיעורי הדבקה גבוהים בהרבה מהמוכר לנו עד עתה, וחמור מכך, חשש להכנסת זון עם יכולת הדבקה מוגברת שהוא גם עמיד לחיסון: תרחיש בו נכנס וריאנט שפוגע ביעילות החיסון הוא החמור ביותר. תרחיש כזה עלול, במגבלות המידע הקיים, לאיים על תועלת מבצע חיסוני הקורונה המתקדם במהירות כעת בישראל.
10. קיימים וריאנטים נוספים שמשמעותם הקלינית נמצאת בבדיקה כגון ווריאנט לוס אנג'לס שמתפשט בקליפורניה, ממנו נמצאים עד שלושה מקרים בישראל.
11. הערכת הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות היא כי לחוזרים לישראל מחו"ל קיים סיכון מוגבר להבאת וריאנטים של הנגיף שעשויים להיות מסוכנים, הן מבחינת ההדבקה והן מבחינת ההשפעה על יעילות החיסון, וכי עד שיזוהו יהיה מאוחר מידי. הסיכון קיים בכל המדינות שכן גם במדינות בהן לא ידוע שיש תחלואה בווריאנטים שעלולים להיות מסוכנים, במקרים רבים זה נובע מחוסר ריצוף גנטי ולא בשל היעדרם. אם יתממש הסיכון כאמור הדבר עלול להביא להחמרה משמעותית בתחלואה בישראל, שתסכן את בריאות הציבור והצלחת מבצע החיסונים.
12. בשל גל התחלואה החמור ונוכח האיומים המפורטים לעיל, ובכדי להתמודד איתם, נקבעו מספר שינויים בתקנות. ביום 8.1.21 נכנסו לתוקפן תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה)(הידוק הגבלות), התשפ"א-2021, אשר החמירו בין היתר את הגבלת התנועה, והחריגים הנוגעים לאיסור יציאה ממקום המגורים לרבות החריג הנוגע ליציאה לטיסה מחוץ לישראל. ביום 23.1.21 נכנס לתוקפו תיקון הקובע כי

לא ניתן לעלות לטיסה לישראל ללא תוצאה שלילית בבדיקת PCR שבוצעה ב-72 השעות שלפני העליה למטוס, למעט החריגים שנקבעו.

13. ביום 24.1.21 אושרו בממשלה תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הגבלות על הפעלת שדות תעופה וטיסות)(תיקון מס' 8), התשפ"א-2021, (להלן: "תיקון 8 לתקנות תעופה"), ותקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הידוק הגבלות)(תיקון מס' 3), התשפ"א-2021 (להלן: "תיקון 3 לתקנות הידוק המגבלות"). תיקון 8 לתקנות תעופה אסר על כניסת כלי טיס זרים לישראל, למעט חריגים שנקבעו, שיחול מיום 26.1.21 ועד יום 31.1.21. תיקון 3 לתקנות הידוק הגבלות פעילות האריך את ההגבלות המחמירות על כלל התחומים, וצמצם את המקרים בהם אדם יכול לצאת מישראל בטיסה באותו פרק זמן.

14. בהתאם להחלטת הממשלה בנושא מיום 24.1.21, כהשלמה לתיקון 8 לתקנות תעופה, פעל מנהל רשות התעופה האזרחית, בהתאם לסמכויותיו לפי לחוק רישוי שירותי התעופה, התשכ"ג – 1963, להגבלת הרישיונות המסחריים של חברות תעופה ישראליות, בשל חשש כי הטיסה לא תבטיח את בריאות הציבור ברמה הנדרשת בעת הזאת (סעיף 5(א)(5) לחוק הרישוי האמור. החל מיום 26.1.21 הוגבלו חברות המובילים האוויריים (אלעל, ארקיע וישראיר) מבצע טיסות נוסעים בין-לאומיות בתקופת עוצר הטיסות, ללא אישור מנהל רת"א. צפוי כי החל מיום 1.2.21 תחול מגבלה דומה על חברות מוניות האוויר הישראליות. לגבי טיסת מטוסים פרטיים ישראליים – במצב החוקי הקיים, ככל שהנוסעים בטיסה עומדים בתנאים ליציאה מהארץ לפי תקנות הידוק מגבלות, או בתנאים החלים על נוסע המבקש לעלות לטיסה לישראל לפי תקנות התעופה, לא ניתן למנוע את קיום הטיסה.

15. בהתאם למפורט בחוות הדעת האפידמיולוגית מיום 31.1.21, הגבלות אלו נדרשות עד לקידום מספר אמצעים המשפרים את יכולתה של ישראל להתמודד עם ווריאנטים מסוכנים:

- קידום מערך החיסונים הלאומי – ככל שיהיו יותר אנשים מחוסנים תהיה הגנה טובה יותר נגד זנים מדבקים יותר שהחיסון יעיל עבורם, כגון הווריאנט האנגלי. כך הדבר גם לגבי זנים אלימים יותר, הגורמים לתחלואה קשה יותר;
- הבנת יעילות החיסון על ווריאנטים אחרים – הדרום אפריקאי, הברזילאי ואחרים. מחקרים אלו נעשים בכל העולם, וגם במדינת ישראל;
- המשך בניית מערך הריצוף הגנומי – משרד הבריאות הקים מערך גנומי בשבועות האחרונים במטרה לזהות שינויים בנגיף. זיהוי מהיר של ווריאנטים המתפשטים בישראל יסייע במידה מסוימת לשליטה בערוץ הדבקה זה. רשת זו מבוססת כרגע על 4 מעבדות והמטרה היא להרחיב למעבדות נוספות. מדובר בתהליכים מורכבים ומקצועיים ובניית המערך באופן מקצועי ונכון דורשת זמן.

16. יצוין כי יחד עם הצעת החלטה זו מוגשת לממשלה הצעת החלטה להנחות את שרת התחבורה והבטיחות בדרכים, להנחות את מנהל רשות התעופה האזרחית במשרדה להבטיח כי בתקופה שבה חלה תקנה 1 לתקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת השעה) (הגבלות על הפעלת שדות תעופה וטיסות), התש"ף-2020, חברות התעופה, שיבצעו טיסות נוסעים מותרות לישראל על פי לוח זמנים מפורסם מראש (כרגע טיסה יומית בקו ת"א-פרנקפורט-ת"א), יקצו מקומות לנוסעים לישראל מטעמים הומניטריים או מסיבות מיוחדות, שקיבלו אישור מוועדת חריגים. בהתאם לכך, מוצע

להקים ועדת חריגים אשר תאשר בקשתו של אדם להגיע לישראל מטעמים הומניטריים או מנסיבות מיוחדות במקומות שהוקצו לכך בטיסות כאמור. החלטות הוועדה יתקבלו בשים לב, בין היתר, לעילות היציאה מן הארץ לפי תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת השעה) (הידוק הגבלות) התשפ"א-2012. יצוין כי בהתאם לכך שאין איסור כניסה לישראל, אין בכך כדי למנוע מחברות התעופה למכור כרטיסי טיסה לטיסות שאושרו, שלא במסגרת ההקצאות כאמור לנוסעים שלא קיבלו את אישור הוועדה כאמור ושעלייתם לכלי הטיס מותרת על פי תקנות התעופה ובכפוף לכל דין.

17. בהתאם למועד פקיעת ההוראה לגבי איסור כניסת כלי טיס זרים ביום 31.1.21, מוצע להתקין את התקנות בנוסח המצורף ולפרסם אותן מיידית ברשומות. התקנות תיכנסנה לתוקפן עם פרסומן ברשומות. התקנות יוגשו לאישור הוועדה סמוך ככל האפשר לאחר פרסומן ברשומות בליווי דברי הסבר והתשתית העובדתית שבבסיס ההצעה להתקין את התקנות, כאמור בסעיף 4 ו-4(ד)(3) לחוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"ף - 2020.

לתקנה 1

מוצע להאריך את תוקף התקנות העיקריות, שהיום תוקפן הוא עד יום 3.2.21, עד ליום 28.1.21.

לתקנה 2

לצד האמור מוצע להוסיף מספר חריגים לאיסור על כניסת כלי טיס זרים: חריג שיאפשר כניסת טיסה הנדרשת לטובת הניהול התקין של יחסי החוץ, לפי אישור המנהל הכללי של משרד החוץ; חריג שיאפשר כניסת כלי טיס שמגיע לישראל לצורך תחזוקה כבדה. שני מטוסים כאמור צפויים להיכנס בשבוע הקרוב, עם ארבעה אנשי צוות סך הכל, היוצאים מישראל מיד לאחר מסירת המטוס; וחריג שיאפשר כניסת כלי טיס זרים הנושאים רק ספורטאים מקצועיים ומלוויהם ההכרחיים להשתתפות בתחרות או מפעל בינלאומי בישראל. במסגרת תיקון הוראת השעה מוצע גם להבהיר כי כלי טיס הנכנס כטיסת מטען נדרש גם לצאת ממנה כטיסה כאמור, וזאת בכדי למנוע פירצה שתאפשר לכלי טיס אלו להגיע באופן שיטתי לישראל, בכדי לקיים את טיסות החזרה כבשגרה, המנוגדת לתכלית ההסדר, וכן בהתאם להערת הוועדה להבהיר כי טיסה הנדרשת לנחות נחיתת חירום בישראל לשם הגנה על חיי אדם או שמירת הבטיחות תוכל לעשות זאת.

בהתאם להצעה להאריך את תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה)(הידוק הגבלות), התשפ"א-2021 עד ליום 7.2.21, בו נקבע ההסדר בעניין צמצום המטרות ליציאה מהארץ, מוצע לקבוע כי הוראת השעה המונעת כניסה של כלי טיס זרים, למעט חריגים, תוארך עד ליום 7.2.21.

לתקנה 3

מוצע כי התקנות יכנסו לתוקף ביום 1.2.21.

דברי הסבר

1. העולם, וישראל כחלק ממנו, נמצא כעת בעיצומה של פנדמיה כתוצאה מהתפרצות והתפשטות הנגיף SARS-CoV-2 הגורם למחלה COVID-19 (להלן: "המחלה" או "הנגיף").
2. בימים אלה מדינת ישראל מצויה בגל תחלואה שלישי והחמור ביותר עד כה. מזה כשלושה שבועות ישראל נמצאת בעומס תחלואה של מעל ל-7,000 מקרים חדשים בממוצע ליום, זאת למרות הסגר המהודק לאורך תקופה זו. נכון ליום 28.1.2021, מקדם ההדבקה ירד אל מתחת ל-1 (0.92), אך מגמת הירידה נראית כי נבלמה.
3. עומס התחלואה על מערכת הבריאות עבר את השיאים שנקבעו בגל השני. נכון למועד האמור, בבתי החולים מאשפזים 1,754 חולים, 1,198 מתוכם נחשבים במצב קשה או קריטי, 322 חולים הם חולים מונשמים ועוד 32 מחוברים למכונת לב ריאה. חשוב לציין שהרבה ממחלקות הקורונה, הן מחלקות שהוסבו ממחלקות רגילות אחרות, מה שמשפיע על מתן טיפול במחלקות אחרות. במהלך הימים האחרונים מספר החולים הקשים החדשים שמתאשפזים במחלקות הקורונה, עומד על כ-120 חולים חדשים ביום. וסך הפטירות עומד על בערך 55 נפטרים ביממה. מנהלי בתי החולים מדווחים על עומס רב בבתי החולים ועל שחיקה מואצת וגדולה של הצוותים הרפואיים אשר נותנים מענה לחולי קורונה מזה חודשים ארוכים.
4. בסוף חודש דצמבר החל מבצע חיסונים בישראל. במאמצים כבירים מדינת הצליחה לתת 4.3 מיליון מנות חיסון ל-2.8 מיליון אנשים, שהם כ-30% מאוכלוסיית ישראל. בקרב בני 60 ומעלה, חוסנו 1.2 מיליון, שהם כ-82% מקבוצת אוכלוסייה זו. כבר ניתנו 1.5 מיליון מנות שניות, ולמעלה מ-900,000 ישראלים זכאים לתעודת חיסון. למבצע חיסון בקנה מידה כזו אין אח ורע בעולם, גם לא בקרב המדינות המפותחות ביותר. חיסון רוב האוכלוסייה היא האסטרטגיה הנבחרת ליציאה מהמגפה. עם זאת, הישגים אלה עדיין אינם מאפשרים ויתור על ההגבלות המשמעותיות המוטלות במסגרת התקנות. "חסינות עדר" של אוכלוסיית ישראל עדיין איננה ברת השגה מאחר ונכון לעכשיו לא ניתן לחסן ילדים מתחת לגיל 16, המהווים כ-30% מהאוכלוסייה. לכן, לעמדת גורמי המקצוע במשרד הבריאות יידרשו שיעורי כיסוי של קבוצות הסיכון בלמעלה מ-90% על מנת להימנע מגל תחלואה חמור לאחר שחרור המגבלות.
5. בנוסף, בעת הזו עולה וצף איום נוסף על מצב התחלואה אשר נובע מהופעה של נגיפים המכילים שינויים גנטיים. הנגיף, בדומה לנגיפים אחרים, עובר מוטציות במבנה החומר הגנטי שלו ובדרך זו נוצרים וריאנטים שחלקם עלולים להיות בעלי משמעות קלינית ואפידמיולוגית. כעת ידועות בעולם שלוש מוטציות בעלות משמעות קלינית ואפידמיולוגית חשובה. שלושת אלה יוצרות שינויים בחלבון הדורבן, שהוא אתר הקישור של הנגיף לתאי האדם, אך גם יעד חשוב של מערכת החיסון והאתר אליו רוב החיסונים הקיימים כיום מכוונים. שינויים בחלבון זה עלולים להשפיע על מהירות התפשטות של הנגיף, אלימות הנגיף (היכולת של הנגיף לגרום למחלה קשה), הכרת הנגיף על ידי מערכת החיסון ועל יעילות החיסונים הקיימים בקרב מחלימים. משמעות הדבר שייתכנו ווריאנטים שיגרמו

להדבקה חוזרת של אנשים שכבר החלימו מהנגיף מאחר והנוגדנים שנוצרו לזן המקורי לא ישפיעו על הזן המוטנטי.

6. עד עתה התממש במדינה התרחיש של ייבוא זן מדבק יותר - עד אמצע דצמבר לא היתה עדות לווריאנט האנגלי במדינה, אולם זן זה התגלה לראשונה בישראל באמצע דצמבר ותוך פחות מחודש התפשט במהירות בארץ. עפ"י בדיקות מדגמיות של דגימות מכלל הארץ ההנחה היא שזן זה מהווה היום כ-40% מהמקרים המאומתים החדשים וככל הנראה תורם לגל התחלואה החריף הפוקד כעת את ישראל. תופעה נוספת ומדאיגה הקיימת של הווריאנט האנגלי היא שיעור גבוה של נשים הרות במצב קשה וקריטי.

7. בדרום אפריקה וריאנט אחר הפך במהרה להיות זן שליט. בשבועיים הראשונים של דצמבר 2020 וריאנט זה היווה כ-90% מהדיגומים. ההערכות הן שזן זה מדבק כמו הזן האנגלי, קרי ב-50% יותר. ויש חשד שווריאנט זה עלול להשפיע על יעילות החיסונים. זן זה התפשט אל מחוץ לדרום אפריקה, ומצוי כעת ביותר מ-16 מדינות. נכון לרגע זה התגלו בישראל 33 מקרים של הווריאנט הדרום אפריקאי, כולם מלבד שלושה עם היסטוריה של נסיעה לחו"ל או מגעים שלהם. לגבי שלושת האחרים ממשיכה להתנהל חקירה אודות מקור ההדבקה. חמישה מתוך החולים שזוהו הגיעו מאיחוד האמירויות - מדינה שלא היה ידוע שקיים בה הווריאנט הזה מאחר ולא מבוצעים בה ריצופים באופן שיטתי. בשלב זה נעשים מאמצים עילאיים לעצור את שרשראות ההדבקה ולמנוע הדבקה קהילתית בווריאנט הדרום אפריקאי, כפי שקרה עם הווריאנט האנגלי.

8. ווריאנט שלישי שמקורו בברזיל עלה לתודעה בשבועות האחרונים, עקב חשש שגם הוא יוכל לפגוע ביעילות החיסונים הניתנים בישראל. הווריאנט הברזילאי התגלה ביפן בקרב חוזרים מברזיל וככל הנראה קיים גם בפורטוגל עקב תעבורה אווירית נרחבת בין ברזיל לפורטוגל. המידע לגבי זן זה עדיין מועט, אך גם לגבי קיים חשש לאי-נטרול על-ידי נוגדנים הנוצרים בעקבות החיסון. ווריאנט זה טרם התגלה בארץ.

9. התופעה של הווריאנטים מעידה על סיכון לייבוא וריאנטים עם שיעורי הדבקה גבוהים בהרבה מהמוכר לנו עד עתה, וחמור מכך, חשש להכנסת זן עם יכולת הדבקה מוגברת שהוא גם עמיד לחיסון. תרחיש בו נכנס וריאנט שפוגע ביעילות החיסון הוא החמור ביותר. תרחיש כזה עלול, במגבלות המידע הקיים, לאיים על תועלת מבצע חיסוני הקורונה המתקדם במהירות כעת בישראל.

10. קיימים ווריאנטים נוספים שמשמעותם הקלינית נמצאת בבדיקה כגון וריאנט לוס אנג'לס שמתפשט בקליפורניה, ממנו נמצאים עד שלושה מקרים בישראל.

11. הערכת הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות היא כי לחוזרים לישראל מחו"ל קיים סיכון מוגבר להבאת ווריאנטים של הנגיף שעשויים להיות מסוכנים, הן מבחינת ההדבקה והן מבחינת ההשפעה על יעילות החיסון, וכי עד שיזוהו יהיה מאוחר מידי. הסיכון קיים בכל המדינות שכן גם במדינות בהן לא ידוע שיש תחלואה בווריאנטים שעלולים להיות מסוכנים, במקרים רבים זה נובע מחוסר ריצוף גנטי ולא בשל היעדרם. אם יתממש הסיכון כאמור הדבר עלול להביא להחמרה משמעותית בתחלואה בישראל, שתסכן את בריאות הציבור והצלחת מבצע החיסונים.

12. בשל גל התחלואה החמור ונוכח האיומים המפורטים לעיל, ובכדי להתמודד איתם, נקבעו מספר שינויים בתקנות. ביום 8.1.21 נכנסו לתוקפן תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה)(הידוק הגבלות), התשפ"א-2021, אשר החמירו בין היתר את הגבלת התנועה, והחריגים הנוגעים לאיסור יציאה ממקום המגורים לרבות

החריג הנוגע ליציאה לטיסה מחוץ לישראל. ביום 23.1.21 נכנס לתוקפו תיקון הקובע כי לא ניתן לעלות לטיסה לישראל ללא תוצאה שלילית בבדיקת PCR שבוצעה ב-72 השעות שלפני העליה למטוס, למעט החריגים שנקבעו.

13. ביום 24.1.21 אושרו בממשלה תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הגבלות על הפעלת שדות תעופה וטיסות) (תיקון מס' 8), התשפ"א-2021, (להלן: "תיקון 8 לתקנות תעופה"), ותקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הידוק הגבלות) (תיקון מס' 3), התשפ"א-2021 (להלן: "תיקון 3 לתקנות הידוק המגבלות"). תיקון 8 לתקנות תעופה אסר על כניסת כלי טיס זרים לישראל, למעט חריגים שנקבעו, שיחול מיום 26.1.21 ועד יום 31.1.21. תיקון 3 לתקנות הידוק הגבלות פעילות האריך את ההגבלות המחמירות על כלל התחומים, וצמצם את המקרים בהם אדם יכול לצאת מישראל בטיסה באותו פרק זמן.

14. בהתאם להחלטת הממשלה בנושא מיום 24.1.21, כהשלמה לתיקון 8 לתקנות תעופה, פעל מנהל רשות התעופה האזרחית, בהתאם לסמכויותיו לפי לחוק רישוי שירותי התעופה, התשכ"ג – 1963, להגבלת הרישיונות המסחריים של חברות תעופה ישראליות, בשל חשש כי הטיסה לא תבטיח את בריאות הציבור ברמה הנדרשת בעת הזאת (סעיף 5(א)(5) לחוק הרישוי האמור. החל מיום 26.1.21 הוגבלו חברות המובילים האוויריים (אלעל, ארקיע וישראיר) מבצע טיסות נוסעים בין-לאומיות בתקופת עוצר הטיסות, ללא אישור מנהל רת"א. צפוי כי החל מהימים הקרובים תחול מגבלה דומה על חברות מוניות האוויר הישראליות. לגבי טיסות מטוסים פרטיים ישראלים – במצב החוקי הקיים, ככל שהנוסעים בטיסה עומדים בתנאים ליציאה מהארץ לפי תקנות הידוק מגבלות, או בתנאים החלים על נוסע המבקש לעלות לטיסה לישראל לפי תקנות התעופה, לא ניתן למנוע את קיום הטיסה.

15. בהתאם למפורט בחוות הדעת האפידמיולוגית מיום 31.1.21, הגבלות אלו נדרשות עד לקידום מספר אמצעים המשפרים את יכולתה של ישראל להתמודד עם ווריאנטים מסוכנים:

- קידום מערך החיסונים הלאומי – ככל שיהיו יותר אנשים מחוסנים תהיה הגנה טובה יותר נגד זנים מדבקים יותר שהחיסון יעיל עבורם, כגון הווריאנט האנגלי. כך הדבר גם לגבי זנים אלימים יותר, הגורמים לתחלואה קשה יותר;
- הבנת יעילות החיסון על ווריאנטים אחרים – הדרום אפריקאי, הברזילאי ואחרים. מחקרים אלו נעשים בכל העולם, וגם במדינת ישראל;
- המשך בניית מערך הריצוף הגנומי – משרד הבריאות הקים מערך גנומי בשבועות האחרונים במטרה לזהות שינויים בנגיף. זיהוי מהיר של ווריאנטים המתפשטים בישראל יסייע במידה מסוימת לשליטה בערוץ הדבקה זה. רשת זו מבוססת כרגע על 4 מעבדות והמטרה היא להרחיב למעבדות נוספות. מדובר בתהליכים מורכבים ומקצועיים ובניית המערך באופן מקצועי ונכון דורשת זמן.

16. יצוין כי יחד עם הצעת החלטה זו מוגשת לממשלה הצעת החלטה להנחות את שרת התחבורה והבטיחות בדרכים, להנחות את מנהל רשות התעופה האזרחית במשרדה להבטיח כי בתקופה שבה חלה תקנה 1א לתקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת השעה) (הגבלות על הפעלת שדות תעופה וטיסות), התשפ"א-2020, חברות התעופה, שיבצעו טיסות נוסעים מותרות לישראל על פי לוח זמנים מפורסם מראש

(כרגע טיסה יומית בקו ת"א-פרנקפורט-ת"א), יקצו מקומות לנוסעים לישראל מטעמים הומניטריים או מסיבות מיוחדות, שקיבלו אישור מוועדת חריגים. בהתאם לכך, מוצע להקים ועדת חריגים בהשתתפות נציגים ממשרדי הפנים, הבריאות, התחבורה והחוץ אשר תאשר בקשתו של אדם להגיע לישראל מטעמים הומניטריים או מסיבות מיוחדות בטיסות כאמור. החלטות הוועדה יתקבלו בשים לב, בין היתר, לעילות היציאה מן הארץ לפי תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת השעה) (הידוק הגבלות) התשפ"א-2021. הקצאת המקומות לנוסעים מטעמים הומניטריים או מסיבות מיוחדות אינה מונעת מחברות התעופה למכור כרטיסי טיסה לטיסות שאושרו, לנוסעים נוספים שעלייתם לכלי הטיס מותרת על פי תקנות התעופה, ובכפוף לכל דין.

17. בהתאם להצעה להאריך את תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הידוק הגבלות), התשפ"א-2021 עד ליום 7.2.21, בו נקבע ההסדר בעניין צמצום המטרות ליציאה מהארץ, מוצע לקבוע כי הוראת השעה המונעת כניסה של כלי טיס זרים, למעט חריגים, תוארך עד ליום 7.2.21.

18. לצד האמור מוצע להוסיף מספר חריגים לאיסור על כניסת כלי טיס זרים: חריג שיאפשר כניסת טיסה הנדרשת לטובת הניהול התקין של יחסי החוץ; חריג שיאפשר כניסת כלי טיס שמגיע לישראל לצורך תיקון כבד, וחריג שיאפשר כניסת כלי טיס זרים של ספורטאים מקצועיים שמגיעים להשתתף בתחרות או מפעל בינלאומי בישראל. במסגרת תיקון הוראת השעה מוצע גם להבהיר כי כלי טיס הנכנס כטיסת מטען נדרש גם לצאת ממנה כטיסה כאמור, וזאת בכדי למנוע פירצה שתאפשר לכלי טיס אלו להגיע באופן שיטתי לישראל, בכדי לקיים את טיסות החזרה כבשגרה, המנוגדת לתכלית ההסדר, וכן להבהיר כי טיסה הנדרשת לנחות נחיתה חירום בישראל לשם הגנה על חיי אדם או שמירת הבטיחות תוכל לעשות זאת.

19. כמו כן, בהתאם להארכת הוראת השעה, מוצע להאריך את תוקפן של התקנות העיקריות, שתוקפן פג ביום 3.2.21, עד ליום 28.2.21.

20. בהתאם למועד פקיעת ההוראה לגבי איסור כניסת כלי טיס זרים ביום 31.1.21, מוצע להתקין את התקנות בנוסח המצורף ולפרסם אותן מידית ברשומות. התקנות תיכנסנה לתוקפן עם פרסומן ברשומות. התקנות יוגשו לאישור הוועדה סמוך ככל האפשר לאחר פרסומן ברשומות בליווי דברי הסבר והתשתית העובדתית שבבסיס ההצעה להתקין את התקנות, כאמור בסעיף 4 ו-4(ד)(3) לחוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"ף - 2020.

21. להסדרים הקבועים בתקנות מצורפים דברי הסבר, וחוות דעת אפידמיולוגית מאת רשא שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות.

22. בהתאם לכך, מוצע להתקין את התקנות בנוסח המצורף.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יחס ההצעה

מצורפת חוות דעת משפטית.

סיווגים

סיווג ראשי : 07חקיקה ממשלתית.

תחום פעולה עיקרי : 09אחר

מוגש על ידי
שר הבריאות

י"ח בשבט התשפ"א
31 בינואר 2021

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה :

תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הגבלות על הפעלת שדות תעופה וטיסות) (תיקון מס' 9), התשפ"א-2021 (להלן: התקנות")

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים :

מטרת התקנות להאריך את ההוראה האוסרת על כניסת כלי טיס זרים לישראל, למעט חריגים, הקבועה בתקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הגבלות על הפעלת שדות תעופה וטיסות), התשפ"א-2021 עד ליום 7.2.21. לצד האמור מוצע להוסיף מספר חריגים לאיסור על כניסת כלי טיס זרים: חריג שיאפשר כניסת טיסה הנדרשת לטובת הניהול התקין של יחסי החוץ; חריג שיאפשר כניסת כלי טיס שמגיע לישראל לצורך תחזוקה כבדה, וחריג שיאפשר כניסת כלי טיס זרים של ספורטאים מקצועיים שמגיעים להשתתף בתחרות או מפעל בינלאומי בישראל. במסגרת תיקון הוראת השעה מוצע גם להבהיר כי כלי טיס הנכנס כטיסת מטען נדרש גם לצאת ממנה כטיסה כאמור, וזאת בכדי למנוע פירצה שתאפשר לכלי טיס אלו להגיע באופן שיטתי לישראל, בכדי לקיים את טיסות החזרה כבשגרה, המנוגדת לתכלית ההסדר, וכן להבהיר כי טיסה הנדרשת לנחות נחיתת חירום בישראל לשם הגנה על חיי אדם או שמירת הבטיחות תוכל לעשות זאת.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם :

כמפורט בדברי ההסבר להצעת ההחלטה, ובחוות הדעת האפידמיולוגית המצורפת מיום 31.1.21, האיום על מצב התחלואה אשר נובע מהופעה של נגיפים המכילים שינויים גנטיים עם שיעורי הדבקה גבוהים מהמוכר לנו עתה, וחמור מכך, חשש להכנסת זן עם יכולת הדבקה מוגברת שהוא גם עמיד לחיסון, עדיין קיים. כפי שמפורט בחוות הדעת האפידמיולוגית, וכפי שיפורט להלן, הסכנות הנשקפות לישראל מכניסת חולים בווריאנטים הן חמורות ביותר ואין די בצעדים אחרים שננקטו עד כה כדי לצמצם את הסיכון. עמדת גורמי המקצוע היא כי נוכח מצב התחלואה החמור והסיכון החמור שבכניסת מוטציות נוספות של הנגיף, יש לנקוט פעולות נוספות על הפעולות שננקטו עד כה לצמצום הסיכון לכניסת המוטציות לישראל ולצמצום ככל הניתן את מספר החוזרים המגיעים מחוץ לישראל, בין היתר על ידי צמצום מספר היוצאים מישראל וצמצום מספר הטיסות הנכנסות, כל זאת לנוכח האיום החמור לבריאות הציבור.

מוצע לקבוע את המגבלות המחמירות כאמור, לאחר שחלופות מחמירות פחות שנקבעו במסגרת תיקונים קודמים לתקנות, לא נמצאו מספיקות בצמצום הסיכון להגעת המוטציות לישראל, כמפורט בחוות הדעת ובדברי ההסבר להצעת המחליטים.

סעיף 6 לחוק-יסוד כבוד האדם וחירותו הקובע כי:

"(א) כל אדם חופשי לצאת מישראל.

(ב) כל אזרח ישראלי הנמצא בחוץ לארץ זכאי להיכנס לישראל."

מגבלה משמעותית של תעבורה בינ"ל עלולה לעלות כדי פגיעה בזכות להיכנס ולצאת מישראל, ולכן המגבלה נדרשת לעמוד במבחני פסקת ההגבלה, ובאמות המידה הקבועות בסעיף 8 לחוק היסוד. כפי שיפורט להלן, המגבלות המוצעות עומדות בתנאי פסקת ההגבלה וחוראות חוק היסוד.

כך, ההוראות נקבעו בסמכות. ההגבלה המוצעת על כניסת כלי טיס זרים היא מכוח סמכות הקבועה בסעיף 12(א)(8)(א) לחוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), תש"ף-2020 (להלן: "החוק"), הקובע את הסמכות לקבוע "הגבלות על הפעלת כלי טיס, שדות תעופה ומנחתים, לעניין השוהים בהם, לרבות נוסעים, מלווים ואנשי צוות, וכן לעניין כניסת כלי טיס זרים לשטח ישראל..." , וכן לקבוע הוראות בעניינים שפורטו בהמשך הסעיף. סעיף 12(ב) לחוק קובע כי "תקנות לפי סעיף קטן (א)(8) ו-(9) ייקבעו בהתחשב בזכותו של אזרח ישראלי להיכנס לישראל". זאת, במסגרת סעיף 12(א)(8) האמור, המאפשר קביעת הוראות המגבילות כניסה לישראל, ובכלל זה הגבלת כניסה של כלי טיס זרים לישראל.

כמו כן המגבלות נקבעו לתכלית ראויה. כמפורט בדברי ההסבר להצעת ההחלטה ובחוות הדעת האפידמיולוגית, מטרת ההוראה למנוע ולמצער לצמצם הסכנה לבריאות הציבור בישראל, מהגעת חולים בווריאנטים של הנגיף שעלולים להיות מסוכנים, לישראל, מחוצה לה. קיים סיכון מוגבר כי החוזרים לישראל מחו"ל יביאו עימם וריאנטים אלו שיתפשטו במהירות בקהילה ועד שיזוהו יהיה מאוחר מדי. כניסה לישראל של וריאנט העלול לגרום לעמידות לחיסון יוצרת חשש משמעותי להחמרה בהתפשטות הנגיף ובתחלואה ממנו בישראל, ושלילת הנשק העיקרי לבלימתה. ייתכן שווריאנט כזה עלול גם לאיים בהדבקה חוזרת בקרב מחלימים. זוהי סכנה ממשית לעלייה בתחלואה ובתמותה וסכנה ממשית לבריאות הציבור, שיש לנקוט בצעדים מהירים על מנת לבלום אותה. מצב דברים זה הוא שמצדיק את האמצעים החריגים הננקטים.

לעניין המידתיות, תיקון 8 לתקנות תעופה אינו אוסר על כניסה של אזרח ישראלי לישראל, אלא מאריך את המגבלה של כניסה של כלי טיס זר לישראל בשבוע נוסף. בנוסף נקבעו חריגים לאיסור הכניסה – במטרה לאפשר כניסה של טיסות חירום

דחופות, טיסות שיש אינטרס לאומי לקיימן או טיסות שאינן מכניסות חולים לישראל. לצורך בחינת המידתיות יצוין כי ביחס לטיסות ישראליות המוגבלות מכוח סמכויות רשות התעופה האזרחית, תתקיים טיסה יומית בקו ת"א-פרנקפורט-ת"א, בהפעלת ישראייר, שזכתה במכרז שקיימה רשות התעופה האזרחית לעניין זה. בטיסה זו יקצו מקומות לנוסעים לישראל מטעמים הומניטריים או מסיבות מיוחדות, שקיבלו אישור מוועדת חריגים. בהתאם לכך, בהחלטת ממשלה נפרדת שאינה מעוגנת בתקנות אלו, מוצע להקים ועדת חריגים בהשתתפות נציגים ממשרדי הפנים, הבריאות, התחבורה והחוץ אשר תאשר בקשתו של אדם להגיע לישראל מטעמים הומניטריים או מנסיבות מיוחדות במקומות שהוקצו לכך בטיסות כאמור. החלטות הוועדה יתקבלו בשים לב, בין היתר, לעילות היציאה מן הארץ לפי תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת השעה) (הידוק הגבלות) התשפ"א-2021. יובהר כי הקצאת המקומות לנוסעים מטעמים הומניטריים או מנסיבות מיוחדות אינה מונעת מחברות התעופה למכור כרטיסי טיסה לטיסות שאושרו, לנוסעים נוספים שעלייתם לכלי הטיס מותרת על פי תקנות התעופה, ובכפוף לכל דין.

לאור התכלית החשובה בקביעת הוראות אלה, לשם הגנה על בריאות הציבור ומניעת התפשטות הנגיף, אין מניעה להתקנת תקנות אלו על-ידי הממשלה היוצאת.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה על דעת היועץ המשפטי לממשלה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לקבל את ההחלטה המוצעת.

תפקיד
היועץ המשפטי

שם
אורי שוורץ

חתימה





Director of Public Health Services

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

י"ח בשבט, התשפ"א
31 ינואר 2021
99668721
(בתשובה נא ציין מספרנו)
מס' תיק – 21

**הנדון: חוות דעת אפידמיולוגית על הצורך בהפחתה למינימום של כניסות לישראל (באוויר, בים וביבשה)
בעקבות התגלות מוטציות בנגיף SARS-CoV-2 ברחבי העולם**

ב-23.1.21 משרד הבריאות פרסם חוות דעת על הצורך בהפחתה של התעבורה האווירית למינימום בעקבות התגלות מוטציות בנגיף SARS-CoV-2 ברחבי העולם (סימוכין 67736621). מאז, התמונה האפידמיולוגית בישראל השתפרה רק מעט, ולא בהתאם לצפי לאחר חודש של סגר, מתוכם שלושה שבועות בסגר מהודק. שתי סיבות נראות על פניו לתגובה האיטית לצעדי הסגר: (1) היענות חלקית בלבד של הציבור להוראות הסגר, (2) התפשטות הווריאנט הבריטי בישראל, בעל שיעור הדבקה גבוה באופן משמעותי מנגיף הקורונה שהיה מוכר לנו בישראל עד כה, ועם ראיות ראשוניות מאנגליה על קטלניות יתר.

כפי שצוין בחוות הדעת שבסימוכין, ידועים בעולם שני זנים נוספים המאיימים על בריאות הציבור בישראל: זן דרום אפריקאי זון ברזילאי. לגבי הזן הדרום אפריקאי קיימות כבר ראיות כי חיסונים הניתנים כיום בעולם עלולים להיות פחות יעילים כנגדו מאשר כנגד זן הקורונה המקורי. מחקר של תרכיב של חברת Novavax (שאינו רשום כעת בישראל) הדגים 90% מועילות באנגליה, שם הזן האנגלי נפוץ מאוד, אך רק כ-60% מועילות בדרום אפריקה, שם הזן הדרום אפריקאי שלט. אמנם לא מדובר בתרכיב הניתן בישראל, ואולם, ממצאים אלה מאששים את החשש הקיים לגבי עמידות הזן הדרום אפריקאי נגד חיסון. לגבי הזן הברזילאי, על פי ניתוחים גנומיים החשש דומה, אם כי טרם קיימים לכך תימוכין ניסויים. נכון להיום, מאחר ואין ריצופים שיטתיים ברוב מדינות העולם, לא ניתן לדעת מהיכן תגיע הסכנה ולמקד את פעולות המניעה. ככל שהזמן נוקף יש עדות לווריאנטים מוטנטיים במספר הולך וגדל של מדינות. לרוב כשמתגלה וריאנט חדש ומשמעותו הקלינית מתבהרת, כבר יש הדבקה ניכרת באותה מדינה והפצה למדינות אחרות, לכן נכנסים לישראל מחו"ל מהווים סיכון מידי להתמודדות המדינה עם הנגיף. כפי שנכתב בחוות הדעת בסימוכין רוצפו בישראל חוזרים מאיחוד האמירויות ונמצאו כנושאים את הזן הדרום אפריקאי, למרות שלא היה ידוע שווריאנט זה קיים שם. באופן דומה זוהה בימים האחרונים חוזר מתורכיה עם הווריאנט הדרום אפריקאי והוכיח שוב שלא ניתן לדעת מהיכן עלול להיכנס חולה עם ווריאנט שעלול לפגוע במבצע החיסונים הרחב ולסכן את בריאות הציבור.



Director of Public Health Services

**משרד
הבריאות**
 בריאות בריאות

בישראל, מאז סוף חודש דצמבר 2020 מתקיימים שלושה תהליכים במטרה להפחית את נזקי הגעת וריאנטים (ישראל: 1) הקמת מערך איתור ודיגום אנשים החשודים כנושאי נגיף ווריאנטי (2) הרחבה נמרצת של מערך הריצוף הגומי לאומי, (3) מבצע חיסונים רחב היקף. מבצע החיסונים החל ב- 20.12.20 ומתקדם באופן מרשים. נכון ל- 29.1.21 חוסנו כ- 3 מיליון אזרחים, כולל 82% מבני 60+. מעל מיליון כבר זכאים לתעודת מתחסן לאחר שעבר שבוע ממנת החיסון השנייה שלהם. כל זה חיוני אך אינו מספיק. הפחתה בכניסה לארץ של חולים הנושאים וריאנטים שהם מדבקים יותר, אלימים יותר או כאלו שפוגעים ביעילות החיסון, היא קריטית.

חשוב להדגיש שכאשר מדובר בווריאנט, מספיקה חדירה של מקרה אחד לישראל ע"מ ליצור התפרצות, התפשטות ובהמשך נזק בריאות מהותי לאוכלוסיית ישראל. כך קרה עם כניסת הווריאנט האנגלי. עד שהועלה חשד שקיים ווריאנט מדבק יותר – אותו ווריאנט כבר התפשט קהילתית במדינת ישראל. כיום זן זה תורם משמעותית לכך שנתוני התחלואה ממשיכים להיות גבוהים, על אף הסגר החדוק המתקיים במשך שלושה שבועות. חיסון רוב האוכלוסייה היא האסטרטגיה הנבחרת ליציאה מהמגפה. כניסה לישראל של וריאנט העלול לגרום לעמידות לחיסון יוצרת חשש משמעותי להחמרה בהתפשטות הנגיף ובתחלואה ממנו בישראל, ושלילת הנשק העיקרי לבלמתה. ייתכן שווריאנט כזה עלול גם לאיים בהדבקה חוזרת בקרב מחלימים. זוהי סכנה ממשית לעלייה בתחלואה ובתמותה וסכנה ממשית לבריאות הציבור, שיש לנקוט בצעדים מהירים על מנת לבלום אותה. מאחר והזיהוי של ווריאנט במדינה תמיד מגיע באיחור, לאחר שכבר הייתה הדבקה בתוך המדינה, חשוב לנקוט בפעולות מניעה מהירות ולמנוע אפשרות כניסה של אותם ווריאנטים. לאור כך יש צורך בצעד של חגבלה וצמצום ככל הניתן של מספר הנכנסים לישראל (באוויר, בים ודרך מעברים יבשתיים). באשר ליציאה מישראל, יש לצמצם אותה מלכתחילה, שכן מי שיצא מישראל ירצה לחזור אליה, ולרוב בטווח קצר יחסית מהנסיעה.

בידוד בית לחוזרים מחו"ל אינו תחליף יעיל לחגבלת התעופה כיוון שעל פי נתונים שבידי משרד הבריאות, רק 33% מהחוזרים לישראל מחו"ל מקפידים על קיום הבידוד. גם בידוד במלונית מוגבל ובמהלך השבוע בו הופעל הפתרון על כלל החוזרים, ובשבועות שלאחר מכן בו הופעל על חוזרים ממדינות מסוכנות במיוחד, כ- 60% הוחרגו ועברו לבידוד בית. מה שחשוב להדגיש הוא שלא ניתן לדעת מהן מדינות מסוכנות. ווריאנט מסוכן עלול להגיע מכל מדינה ועד שנזחה אותו עלול להיות מאוחר מדי. גם בדיקות לפני הטיסה למדינת ישראל ובדיקות בנתיבי לכלל החוזרים אינן מספיקות כעת, שכן הן מזהות רק חלק מכלל החולים שיהיו מאומתים בשבועיים לאחר חזרתם – חלק משמעותי מהחולים יפתחו מחלה ויאובחנו במהלך התקופה שלאחר חזרתם לארץ במהלך השעות בבידוד, שכאמור אין בשלב זה יכולת מספקת לוודא כי מתקיים.

הגבלת הכניסה לישראל מחו"ל (באוויר, בים וביבשה) היא חיונית כרגע עד לקידום מספר אמצעים המשפרים את יכולתה של ישראל להתמודד עם ווריאנטים מסוכנים:



Director of Public Health Services

**משרד
הבריאות**
כחיים בריאים יותר

1. קידום מערך החיסונים הלאומי – ככל שיהיו יותר אנשים מחוסנים תהיה הגנה טובה יותר נגד זנים מדבקים יותר שהחיסון יעיל עבורם, כגון הווריאנט האנגלי. כך הדבר גם לגבי זנים אלימים יותר, הגורמים לתחלואה קשה יותר.
 2. הבנת יעילות החיסון על ווריאנטים אחרים – הדרום אפריקאי, הברזילאי ואחרים. מחקרים אלו נעשים בכל העולם, וגם במדינת ישראל.
 3. המשך בניית מערך הריצוף הגומי – משרד הבריאות הקים מערך גנומי בשבועות האחרונים במטרה לזהות שינויים בנגיף. זיהוי מהיר של ווריאנטים המתפשטים בישראל יסייע במידה מסוימת לשליטה בערוץ הדבקה זה. רשת זו מבוססת כרגע על 4 מעבדות והמטרה היא להרחיב למעבדות נוספות. מדובר בתהליכים מורכבים ומקצועיים ובניית המערך באופן מקצועי ונכון דורשת זמן.
- אנו מודעים למחיר המשמעותי הנגרם מצעדים אלה, אך רואים את חובתנו להגן על בריאות הציבור מפני התפשטות בלתי נשלטת ובלתי הפיכה של נגיף ווריאנטי העלול לגרם לעלייה מהירה בתחלואה ובתמותה, ואף לייתר את מבצע החיסונים בישראל.

בברכה,

ד"ר שרון אלרעי-פרייס
ראש שירותי בריאות הציבור